

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Unu siru garmond:
odată 7 cr., a doua ora 6 cr., a treia ora 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blasiu.

Anul IV.

Blasiu 6 Octobree 1894.

Numărul 42.

Ce e de făcut?

„Vaterland“ din Viena publică de câțeva vreme o serie de articuli, în cari un membru protestant al legislativei ungare analiză în chipu câtu se pôte de practic proiectele bisericești-politice ale guvernului.

În nrul sêu 268 din 30 Septembrie focea vienesă publică unu articulu, care analiză proiectulu de lege despre *exercițiulu liberu alu religiumi*.

Lipsa de spațiu ne conde, să reproducem din articulu acesta numai următoarele:

„Suntem deplin convinși, că adevăratul scopu alu legii a fostu tocmai numai acela: nu de a da unei mâni de secte noue superflue putința de a esista, ci de a răpi libertatea pe căi ascunse, ori dacă le place mai tare cuvintulu, pe căi de ocolire celor ce esista deja de vecuri, și de a le sugruma sub pretextulu frumosu sunătoriu de „suveranitate a statulu ungurescu“.

„Pe căi ascunse și de ocolire dîcemu noi, pentru că adevăratu că își dau aerulu, ca și cum legea s'ar aduce numai în favorulu unor secte, cari eventualu s'ar forma de aci încolo, dar textulu întregu alu ei e de așa, câtu elu în ori care momentu se pôte aplica ori căreia dintre bisericile esistente.

„Rugăm pe binevoitoriulu cetitori, să fie cu luare aminte la următoarele:

„§. 9. hotăresce, că „confesiunile

recunoscute prin lege, (așa dar nu numai cele ce se voru recunosc numai pe viitori.) își potu câștiga case numai pe sama bisericilor și a institutelor de instrucțiune, de educațiune și de binefacere, ér moșii își potu câștiga numai atâtea, câte suntu de lipsă pentru înființarea acelor și pentru cimiteriu. Prin acesta li-s'a luat dreptulu de a posedé vre-o avere imobilă pentru scopuri bisericești, scolastice și culturale, cu motivarea, că confesiunile capitalele de lipsă spre scopurile acestea le potu eloca în hârtii de valoare; éra protestanții întocmai ca și catolicii posedu până acuma o mulțime de averi imobile, a căroru venitü este dedicatu scopuriloru amintite.

„§. 12 hotăresce, ca păstoriulu sufletescu și antistele comunei bisericești (la catolici nici nu suntu de ceștu din urmă) pôte să fie numai unulu, care e cive alu statulu ungurescu, dispune de folosința deplină a drepturiloru sale civile și politice, și în contra căruia din punctulu de vedere alu conduitei morale și politice nu se pôte face nici o excepțiune. Dar ore cine pôte să fie unu păstoriu sufletescu forțe bunu, fără ca p. es. să aibă dreptulu electoralu pasivü; asta mi-se pare, că între altele eschide la catolici dela păstoriele sufletelorü unu siru întregu de preoți călugări. Ér câtu de ușoru va fi „a face excepțiune“ împotriva conduitei politice a unu păstoriu sufletescu, — asta, de cumva arborii intru adevëru voru

cresce până în ceriu, o voru esperia destulu de curëndu într'unu chipu de totu simțitu protestanților și catolicilor; cu atātu mai virtosu, fiindu că §. 15 dispune, că unu atare individü la cererea ministrulu are să fie delăturatu din oficiulu sêu, la din contra respectiva comună bisericească se va desființa.

„Totu așa de periculosă este și o altă dispusețiune a aceluiași paragrafu, în virtutea căreia păstoriu sufletescu și antiste alu comunei bisericești pôte să fie numai unulu, care și-a câștigatu calificațiunea în Ungaria. Dar protestanții au o mulțime de stipendii teologice, cari suntu legate de condițiunea, ca respectivulu să studieze în străinătate, în Iena, Göttingen etc. — ore aceștia voru fi incapabili de a primi în Ungaria o stațiune, ori dora voru ómenii să facă silă intențiuniloru fundatoriloru, pe cari dora ministrulu în § 20 — adevăratu că numai în contra comunelorü — le apëra?

„§. 16. hotăresce: Ori care schimbare de persone pentru aprobarea umplerü din noi a oficiulu are să se notifice ministrulu, carele pe temeulu uneia din cauzele înșirate mai la delu pôte să deneghe aprobarea acesta.

„Ce se face astfelu din dreptulu alegerii libere, ce-lu au comunele, ce din ori care dreptü de denumire, dacă se lasă la dispusețiunea buneii plăceri și a rafineriei burocratice „a face excepțiuni“ și a fi acuatorü și judecatoriü într'o persónă?

Feuilleton.

Ce e tactulu?

Scumpă Iléná!

Adecă vrei să înveți dela mine. Scii tu, că dorința asta e puțin măgulitoare pentru mine? Ca și cum ași fi o matronă venerandă. Cu tóte acestea îți servesc bucurosu ori și cându.

Veí să scii, ce e tactulu?

Înainte de tóte o delicatëtă a inimei pentru totu, ce e decentu, și darulu de a înțelege simțemintele altora, de a se lăpêda de sine fără de a se dejosi. Tactulu e înăscutu, dar omulu și-lu pôte și însuși. Formele nóstre sociale, ori câtu de fără valóre și de altă parte ori câtu de rafinate s'ar păre ele, totuși au o causă mai adâncă de cum s'ar păre la o privire pe de-asupra. Ele sunt probe nefectate de ale lăpêdării de sine în favorulu tuturorü și alu singuraticilorü, ba încâtva deprinderi nefectate de ale iubirii deapropelü, și dacă le sevărșim în sensulu acesta, printr'insele ne câștigăm forțe multe merite înaintea lui Dumnezeu.

Este o deprindere a iubirii deapropelü,

dacă-ți dai silința de a fi prevenitoare, dacă te îndestulesci cu ceea ce e mai neînsemnatu, și cedezi altuia, ceea ce este mai bunu. Așa ieai tu spre pildă din blidü bucata cea mai mică și mai slabă, îți înfrinzi pofta de a grăi, chiarü și dacă ai sci, să spuni unu lucru forțe cuminte ori forțe frumosu, și ascultü cu răbdare și băgare de samă la povestirea cea lungă și neinteresantă a vecinulu dela masă, și acesta o faci, pentru ca să-lu cruți de consciința durerosă, că flecăriu lui și-a fostu molestă, ori că elu este unu povestitorü slabü.

Dumnezeü potesce dela noi numai atăta, ca să iubimü pe deapropole nostru ca pe noi însi-ne. Societatea pretinde, ca noi să-lu preferimü noue însi-ne, să-i aplicămü mai multă considerare și iubire, de câtă suntem îndreptățiți a ne conde noue însi-ne. Lumea în legile sale este mai severă decât Dumnezeu. Ea pretinde jertfe grele, mari, multe și nefectate dela cei ce voru să o mulțămescă, și în schimbü nu-i recompensăză fără celü multu cu lauda: Omulu acesta scie, cum să se porțe. Și acesta nici nu e laudă, căci dora nu avemü voe de a alege, trebue să încrămü așa și nu altcum, să ne jertfimü și să ne lăpêdamü de noi însi-ne,

dacă nu voimü să ne atragemü osînda de esilare din cercurile civilisate, osînda nemilósă: Omulu acesta nu se scie purta.

Am fostu invitată și eu și bărbatulü meu la masă dimpreună cu o societate numărósă într'o casă de frunte și bogată. Dónna casei este o femeie harnică și forțe amabilă. Ea pentru a onora într'unu chipu deosebitü pe óspeții sêi, a pusü spre folosința unu servițü forțe scumpü de cristalu. Cândü servitoriulu începü a oferi óspețilorü pâharële, unu domnü cuprinsü prea tare cu conversațiua împinse cu mâna brațulu servitoriulu, și zuruindü cădu întregü servițulu de cristalu și se făcu totu hîrbe.

Îți poți închipui perplexitatea, ce-lu cuprinse pe sermanulu, cândü privirile tuturorü se îndreptară asupra lui. Îți poți închipui și situațiua dónnei casei, care nu numai vedu odorulu mesei sale sfărîmatü, ci avea acum să-lu mai înlocuescă în pripă cu altulu, pentru ca pranzulu să nu fie conturbatü de locü. Altă femeie ar fi aruncatü o privire indignată asupra nefericitulu ori celü puțin ar fi lăsatü, să urmeze o pauză de tăcere perplexă. Dar ea nu a făcutü așa, ci ridicându-și ochii cei blândi liniști pe toți ceialați, ér pe nefericitulu acela flu scusă dîcëndü: „Cātu de

„Celu mai interesant — adevăratu că nu pentru protestanți, dar pentru catolici — este §. 17, care sună astfel: „Nici o diregătorie și nici unu individ, care stă afară de societatea statului unguresc, nu pôte să fie *capul bisericesc* ori patronul unei confesiuni (esistente în Ungaria), și confesiunea nu pôte fi în *nici o* atîrnare bisericescă, fie ea de ori ce felu, dela o deregătorie estraneă, dela o societate religioasă (estraneă) ori dela unu *individ* estraneu.“

„Cetitoriul naivü îi este iertatü a se gândi aci la reuniunea „Gustav Adolph“, la Alliance israelite ori la țarulü tuturorü Rușilorü, — dar nouë ni-se pare, că aci nu este iertatü a uita pe *Papa* și organismul universalü alü catolicilorü, deși „Bismarck-ulü nostru“ într'o ñi a declaratü, că *Papa* nu e unü „capü estraneu“, — dar ce le pasă de asta Bismarckilorü nostri? Adevăratü că ei la începutü sigurü vorü nega, că prin legea acësta s'ar atinge confesiunile *deja existente*; inse chiarü negarea acësta este o dovadă nouă a modului aleșitorü, în care pörtă guvernulü lupta.

„In legea acësta *nici* nu se spune, că acestea se referescü numai la confesiunile și comunele religiose, cari numai în viitoriü se vorü constitui; dimpotrivă întrögă legea sună așa de vagü, câtü ea în fiesce care momentü se pôte aplica împotriva ori căreia dintre bisericile, cari există *deja* acum. Și asta se cuprinde și în intențiunea legislatorului, care voește să dea confesiunilorü celorü nouë *acele-și* drepturi, cari le au cele vechi, ceea ce în casulü de față va să *dică* în modü practicü: ceea ce nu vre elü să le dea celorü nouë, aceea vre să o subtragă și celorü vechi. Dacă elü nu are intențiunea *acësta*, atunci nu-și pricepe opulü seü propriü și este inconsecuentü, de ore ce elü pe Jidoviü îi „*recipieză*“ pentru a îndeplini „egalitatea de drepturi“, și cu aceea-și rē-

sufflare crează alte secte, a cărorü poziție ar fi mai desavantajösă de cum a fostü ore cândü a Jidovilorü.

„Că acësta așa este, a fostü contele Csáky destulü de neprecautü a o trada în § 6 alü proiectului seü, carele sună astfelü: „Dispușețiunile acelea ale legilorü, cari se referescü la catolici de ritü latinü și grecescü, la reformați, evangelicü, la orientalii sërbi și români, la unitari și israeliți, se manținü, *întru câtü ele nu contradicü dispușețiunilorü legü presente*.“ — Dar comisiunile au fostü destulü de viclene, ca să omită cele subtrase de noi, ér dreptü compensare să nu amintescă nici cu unü cuvintü în textulü statoritü definitivü în casa deputațilorü, că legea acësta are să se referescă *numai* la confesiunile acelea, cari se vorü forma și vorü fi recunoscute pe viitoriü; ba din consecința, cu care textulü acesta în capitululü alü II-lea — grăesce totü numai în generalü despre „confesiunile recunoscute prin lege“, se vede intențiunea de a-și crea în legea acësta unü mănunchiü juridicü, cu ajutoriulü căruia protenstantismulü, catolicismulü, biserica grecescă și cea jidovescă să fie degradate la nivelulü Nazarenilorü, ceea ce sigurü se va și întâmpla. Este o contrabandă legislatorică aceea, ce făptuesce guvernulü; — elü de o cam dată se face, (dar se feresce a o spune acësta macarü și numai cu unü cuvintü!) — ca și cum ar voi, ca legea cea nouă să se aplice numai confesiunilorü celorü nouë; — inse după ce *va posedé* elü odată *litera* sancționată, atunci vorü urma și celealalte, și viitoriulü va arëta, că nici unü iuristü pe lume nu va puté să dovedescă din legea acësta, că ea nu s'ar puté aplica chiarü cu acela-și dreptü confesiunilorü celorü vechi — întocmai ca și celorü nouë.“

Acestea le-amü reprodușü din „*Vaterland*“.

Cândü stămü și gândimü asupra desastrelorü, cari reformele liberale ale

guvernului și în specialü legea despre esercițiulü liberü alü religiunii le vorü aduce creștinismului, și mai adaugemü la ele încă și desastrele, cari le vorü aduce ele némului nostru, nu putemü să nu ne îngrozimü.

Și proiectulü *l'a primitü în generalü și casa magnafilorü* în ședința de ieri cu *majoritate de unü votü*.

Vedemü, cum catoliciü își dau silința de a se organiza și de a se împotrivi porțilorü iadului.

ÉR noi stămü cu mânilé în sinü.

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Dela conferința episcopescă convocată pe 27 l. tr. în Budapesta dintre prelații nostri a lipsitü numai Il. Sa Dr. Victorü Mihályi, care pe atunci se afla în visitațiune canonică în părțile Hațegului.

Raportulü comisiunii pentru regularea congruei recomandă conscrierea venitelorü după modalitatea propusă de Samassa și Timon. Conferința a predatü raportulü spre studiare unei nouë comisiuni compuse din arhiepiscopulü Császka, din episcopii Schuster (Vațü), Meszlényi (Sätmarü), Firczák (Muncaciü) și abatele dela muntele Panoniei Fehér Ipoly. Acësta comisiune a și ținutü în 28 l. tr. o consultare în cestiunea congruei, despre ce va relata în proxima conferință episcopescă.

Celü mai actualü obiectü alü conferinței a fostü atitudinea episcopatului în politica bisericescă. Primatele Vaszary a comunicatü raportulü, ce l'a făcutü Papei după votarea din 21 Iuniü, pe cum și răspunsulü Papei, care cu durere lea raportulü spre sciință și îndemnă episcopatulü la luptă perseverantă. De unü „tolerari posse“ nici vorbă nu-i în scripta papală. Episcopii Hidassy și Schopper și-au esprimatü regretetele, că primatele numai așa târziu le comunică scripta papală venită în Iuliü.

ușorü se sparge sticla și noroculü!“ La unü semnü alü ei neobservatü de nimeni altulü aduse servitoriulü îndată altü servitü, și prânzulü s'a continuatü, ca și cum nu s'ar fi întâmplatü nimica. Dómna casei a fostü cu tactü.

Unü servitoriü purtândü blidulü cu mâncarea în jurulü mesei pe la óspeți peteză dantelele prețioșe ale unei dómne tinere. Ea nu se înspăimntă, nu se mânie, nu se ridică de pe scaunü, nu provócă atențiunea celorü de față, ci pe neobservate ascunde prin vre o apucătură istéță pata, și negrija servitoriuluiü nu supără pe nimeni altulü. Acesta e tactü.

Am vedütü deunăđi pe o masă într'unü buchetü de flori aplicată o ședulă și am cetitü pe ea cuvintele: „Aici nu se clevetesce!“ Asta a fostü o vätémare dură a tactului. Observarea acësta a doveditü anume, că dómna casei a privitü de posibilü, ca óspeți ei să clevetescă, și totodată a doveditü și aceea, că dómna casei nu scie să impedece la masa sa într'altü chipü mai gingașü clevetetele eventuale.

Suntü ómeni, cari și numai cu fința lorü de față alungă din societate ori ce lucru necuviinciosü și ori ce libertinajü, câtü nimeni nu cuteză a se purta necioplitü ori necuviinciosü. Ba înfuriința cea bună a câte unui omü se impune celorlalți, chiarü și după ce elü a părăsitü societatea lorü.

Mai alesü chemarea femeilorü și fetelorü este a face în societate imposibilă ori ce necuviință. Tactulü și consciința le învață, cum să sevărșescă ele lucrulü acesta în modulü celü mai gingașü. De cumva este în celü de față lécü de cultură a inimei, ei vrëndü nevrëndü vorü trebui să se supună acestei forțe blânde.

Cércă a îndrepta cu dragoste slăbiciunile altora, dar să aparü, ca și cum nici nu le-ai fi băgatü în samă. Nu preferi pe aceia, cari îți suntü mai plăcuți ori îți suntü înrudiți. Vedü, de povestesc fiesce cui despre lucruri de acelea, cari îlü intereséză, ori prin amintirea cărorä reputațiunea și vađalulü să crească înainte celorü de față. Fii umilită, cândü esprimi pãrerile tale, învață a tăcé la timpü potrivitü, împedecă cu grije gingașă ori ce lucru, ce ar puté să turbure pe alții ori să le causeze durere ori să-i vateme, și mai alesü ori ce lucru pécãtosü, deprinde o desevărșită stãpãnire de tine, fi liniștită, sigură în prezentarea ta, umilită, inse fără slăbiciune, plină de dignitate, inse fără de sumeție. Dacă vei observa tóte acestea, atunci vei fi vrednică de lauda de a fi o fată cu tactü. Acestea țise parü a fi pretensiuni multe și grele, dar te vei convinge despre contrariulü, îndată ce te vei apuca în chipü seriosü de esecutarea problemei de a pune mai îndereptü pornirile tale proprii, îndată ce vei începe a-ți cultiva

inima în sensulü preceptelorü înțelepte și pline de dragoste ale religiunii creștine.

Adevăratü că tactulü une ori pretinde jertfe materiale mari. Așa cunoscă eü o dómna tinără, carea nu trăia chiarü în cine scie ce îmbelșugare, dar a respinsü o moștenire bogată, carea i-a venitü pe neașteptate, și a respins'o, de ore ce i-a lãsat'o prin testamentü unü omü tinëru, care trăise o viață de fluturéli, și ea nu voia deci, să se facă de vorbă.

Vedesci lipsă de tactü, dacă ai la tine visită și atunci deschidi și cetesci epistole. Chiarü și scirile cele mai urgente, cari se cuprindü în epistolă, te îndreptățescü la cetirea ei numai așa, dacă-ți cei permisiune dela óspeți. Érá aceștia așteptă atunci, ca tu să arunci numai o privire preste cuprinsulü epistolei, și de cumva împrejurări deosebite nu-ți impunü tăcere, ai să le spuï pe scurtü cuprinsulü ei ori celü puținü numele scriitoriului.

Tactulü pretinde, ca tu să nu te înfățizezi în societăți publice în haine de jale. Acestea cu vëlulü lorü celü lungü spunü deja, că durerea doresce să se ascundă dinaintea lumii. Dacă îmbracată în haine de acestea întru amintirea Iubițilorü tēi posai ai întra deci într'o societate veselă ori într'unü localü publicü de petrecere, prin acësta ai vedü o inimă nesimțitoare, svînturată și egoistă. Cândü ómeni îmbrăcați în

Primatele s'a scusat, că fiindu episcopii preste vară la băi, nu a sperat, că se vor aduna la conferință, chiar și dacă ar fi fost conchemați.

Se susține, că primatele nici acum nu ar fi convocat conferința episcopescă, dacă nu ar fi fost urgită dela Roma.

Episcopatul va înainta o reprezentare la Monarhul rugându-l, să nu sancționeze legile inimice bisericeii, și va face și alți pași spre a paralisa planurile guvernului. Vom vedea.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII prin un decret din Iuliu a. c. pe Armenii catolici cari până acum erau supuși episcopiei latine din Smyrna, i-a supus pentru totdeauna patriarhului armenesc din Constantinopol. Decretul papal a produs o nespasă bucurie între Armenii catolici. Diarul protestant „Levant Herald” dice, că această dispunere înțeleptă a Papei este dovadă evidentă despre voiața firmă a S. Scaunului de a susține privilegiile și obiceiurile bisericeii orientale.

Franța.

Discursurile dela Chateaudun, în cari s'a exprimat dorința reconcilierii între republică și biserică, se vede, că nu au rămas singurele semne ale împăcării mult dorite. La desvelirea din 30 Sept. a monumentului ridicat în Bruyères în onoarea celebrului medic militar Villemain, fiind de față și ministrul de agricultură Viger, vicariul general al episcopului de St. Dié Pa întimpinat cu o vorbire, în care a spus: „Noi respectând votul universal și ținându la învătura Pontificelui acceptăm în mod loial instituțiile în vigoare.” Apoi a accentuat iubirea de patrie a poporațiunii catolice. Ministrul mulțămindu vicariului a declarat, că regimul este hotărât a respecta toate confesiunile, și nu va uita, că catolicii reprezintă majoritatea Franței.

Renunțatul rector al universității catolice din Paris Msgr. d'Hulst publicând o broșură despre momentele din urmă ale decedatului conte de Paris scrie în introducere, că legitimiștii numai cu ajutorul poporului francesu își pot valida principiul cu privire la monarhia ereditară, de presente înse națiunea francesă ține la republică, care formă de guvernare, ori cum s'ar fi introdus ea, are condițiunile legalității, și astfel cetățenii îi sunt dator cu supunere. În sensul acesta sună și învătaturile date de S. Scaunul Apostolic.

Revista politică.

Afaceri interne.

Casa de sus a ținut ședință în 29 Septembrie, când s'a cetit decretul regelui, prin care fostul vicepreședinte al casei magnaților este numit de președinte al acelei case. Noul președinte a fost felicitat de către cardinalul Schlauch. Apoi s'a hotărât, ca proiectele bisericeii-politice, ce mai resta, să se pertracteze începând din 3 Octombrie, și anume în ordinea următoare: 1. despre libertatea de cult, 2. despre recepțiunea Jidovilor, 3. despre religiunea pruncilor și 4. despre matriculele de stat.

La desbaterea generală a bugetului în delegațiunea austriacă referentul Dumba, luându în considerațiune cele șise de ministrul de externe cu privire la România, își exprimă speranța, că relațiunile amicabile între monarhia noastră și între România vor rămâne și pe viitor neconturbate, și propune a se vota încredere ministrului Kálnoky, ceea ce o și făcure toți delegații afară de Pacak.

Delegatul Pacak dice, că cheltuelile militare apasă preste măsură clasa agricolă și industrială a poporului. Aceste cheltueli le aduce cu sine numai întreita alianță. Întrăbă, că după ce s'au votat pentru înarmare cele 100 de milioane cerute

de ministrul Bauer, terminat'au ore? Apoi ocupându-se de cestiunea de naționalitate în armată potesce, ca în academiile și institutele militare din Boemia limba cehă să fie respectată și propusă ca și cea magiară în Ungaria, auctoritățile militare din Boemia să corespundă cu cele civile în limba cehă, și voluntarilor să le fie iertat a depune esamenul de ofiter în limba cehă.

Ministrul de război br. Krieghammer declară față de Pacak, că în armată nu se face deosebire de confesiune și naționalitate.

În comisiunea pentru afacerile externe a delegațiunii ungare contele Kálnoky a declarat, că a cerut din Bucuresci deslușiri cu privire la cărțile școlastice, la cari s'au provocat Apponyi și Berzeviczy în cestiunea română. Una din acele cărți s'a tipărit în 1867, dară de atunci a apărut în mai multe edițiuni și s'a emendat. Ce privesc cartele, despre cari se susține, că sub numele de România cuprind și comitatele ardelene, acelea nu sunt îndreptate în contra Austro-Ungariei, de-orece ele cuprind și Besarabia și Macedonia, cu un cuvintu toate provinciile locuite de Români. O altă carte, care suferă de neșactitate și se folosește în școlile medii din România, a promis ministrul de culte, că o va schimba în curând. Ce privesc cartă prezentată în ultima ședință, nu e constatată, că s'ar folosi în școlă, dară ministerul român va cerca și eventualu o va delatura. Comisiunea cu mulțamită a luat spre știință declarațiunea ministrului.

A urmat apoi proiectul de raport al comisiunii cetit de referentul Max Falk.

În ședința publică din 1 a. c. a delegațiunii austriace delegatul Dr. Kaftan nefind mulțamit cu raportul despre afacerile interne a spus, că în anii din urmă s'a dezvoltat în Europa o anumită caricatură a păcii și războiului,

doliu intră în societate, ei fac asupra omenilor o impresiune durerosă și măhnitoare, carea formeză o contradicere bătătoare la ochi față cu voea cea bună a adunării. Dór pușin vor fi aceia, în alii căroru cerc familiaru mórtea nu a făcut vre o spărtură durerosă. Omenilor privirea unei haie de doliu le este o renoire a ranei și provocă într'insul simțul antipatiei față cu mania de plăceri a celei ce îmbrăcată în doliu se înfățișeză în societatea lor.

Pușin tactu ai vedea, dacă îmbrăcată în haie de colóre deschisă ai face visite de condolență. Privirea acestor haie pentru cei ce jălesc pare că le spune fără lécu de cruțare, că obida lor nu adă resunet în inimile altora. De aceea nici la înmormintări nu se pórta nici haie pestrițe și de colóre deschisă și nici pene și flori.

Aci imi permit a mai face o observare. Am băgat adese ori de samă necuviința, ce o comitu unii omeni petrecându între flecării pe mortu la grópă. Asta dovedesce lipsă de evlavie și de creștere deodată. A îngropa pe cei morți este o faptă de milostenie, dar nici decum atunci, cându noi înșimă mortulu, pentru ca să paradăm cu haiebele noastre cele frumoșe, și nici atunci, cându în calea acesta ne petrecem flecărind despre totu felulu de lucruri, până și despre celu mortu și despre familia lui. În cântări snte și în rugăciuni să sevărșim făpta

acesta de milostenie. De rugăciunile noastre siguru are lipsă celu mortu, și în locu de a flecări mai cuviinciosu este decu a se ruga macar în taină cu astfelu de prilejuri.

Unii susțin, că superioritatea spirituală se manifestă printr'o deprindere necurmată a stăpânirii de sine, cându adecă nu vedim nici un sentimentu, nici nu ridem nici nu plângem. Adevăratu că manifestările prea vioi ale sentimentelor totdeauna sunt nefrumoșe și necioplite; dar spre ce scop a datu Dumnezeu omulu o inimă susceptibilă, dacă elu are să se pórte asemenea unei păpușii lipsite de simțire? Cuvintele lui Talleyrand, că omulu i-s'a datu darulu graiulu, pentru ca să-și ascundă cugetele, să rămână o axiomă a diplomaților. Adevărată iubire a deapropelului, umilința plină de dignitate, amabilitate firească să te înșoțescă pretutindenea, fie chiar și într'o molestă visită de cuviință, ori în cerculu prietinelor.

Dar amicitia să nu o confundă cu intimitatea. Știu, că nu vei saluta tu mai întâiu pe unu domnu. Dar demnității tale nu-ți va detrage întru nimica, dacă vei saluta pe unu prietinu bătrân alu familiei vóstre, mai înainte de ce și-ar ridica elu pelăria. Dór tu în ochii lui nu ești alta fără numai fiica prietinelui său. Bătrânilor o considerare inocentă de felulu acesta le cade foarte bine. Dar în casuri de acestea damele tinere arare ori nimeresc tactulu potrivit.

Posiția socială, oficiulu, vrsta, relațiunile mai apropiate ori mai depărtate cu familia lor ori cu ei însiși schimbă regulele severe ale formeii, ba une ori o chiaru desînțeză, dar totdeauna numai forma.

O îndatinare a damelor tinere foarte lipsită de tactu este interesulu față cu întâmplările de pe stradă. Nu înțelegu aci pe acelea, cari ore întregi petrecu în ferestru și descoperu prin acesta lenea sa și golăteea spiritulu său. Dór pe acestea nici odată nu le privesc tactulu și buna cuviință. Înțelegu pe acelea, căroru le place a se posta din cându în cându la ferestru ori după gardine. Le-ai întreba: Dar nu știți, să vă ocupați? Nu are nimeni lipsă de ajutorulu vostru? Nu puteți cumva să ușurați altuia sarcina, carea prea ilu apasă? Și chiar și dacă datorința nu vă dicteză mai multă nimica afară de ceea ce ați sevărșit deja, chiar și dacă nicăiri nu mai lipsesce nici unu nasture și nici o împunsătură de ac, totuși mai întrebu: De ce nu folosiți timpul spre îmbogățirea științei vóstre, de ce nu țavățați ore ce în vremea aceea, carea o perdeți? Cine e acela, care pôte să dică vre odată, că are știință prea multă? Ceea ce e clevetirea pentru limbă, aceea este pentru ochi și pentru inimă interesulu de întâmplările de pe stradă: amindouă peteză sufletulu și tragă spiritulu dela cele nobile și înalte jos în pulvere și în noroi.

adecă pacea înarmată, pacea putredă. O atare pace ruinează poporul, și numai Germania trage folos din ea, apărându-și cu oști austriace și italiene Elsația și Lotaringia. O alianță cu Rusia ar fi cu mult mai avantajoasă pentru Austria, căci să-și aducă aminte Austria, câtă de bine i-a prins în 1849 alianța rusescă. Apoi ocupându-se de România a știut, că proiectul Memorandului dela Clușă a stricatul foarte mult prestigiu întregii monarhii, și Magiarilor, care și-au elup-tat drepturile cu prețul de atâta sânge, de totu curându au uitat, că numai aceea națiune merită libertatea, care respectază și libertatea altor națiuni. Președintele Chlumetzky nu i-a permis, să continue a vorbi despre tema acesta. Dr. Kaftan trecându la afacerile din Boemia declară, că până când nu se respectă drepturile Cehilor, dînsul nu pôte vota încredere ministrului de externe.

Pacak dîce la adresa ministrului de externe, că dacă raporturile față de tôte statele sunt câtă se pôte de bune, atunci pentru ce nu dispunî desarmarea? Dîce, că Cehii pretindî independența ca și Magiarilor între marginile imperiului. Situația va fi tristă în imperiu, până când nu se regulează cestiunea dreptului public boem. Și Ungaria s'a administrat cu stări excepționale și temnițe, pe capul Magiarilor s'a trimis Haynau, pe a Cehilor Thun, și pe cum au închiat pace cu Magiarilor, așa se vor împăca cu Cehii, căci cu temnițele nu se pôte face politică.

Kálnoky reflectându la imputările lui Kaftan și Pacak dîce, că ei aduc înaintea totu lucruri, la cari s'a răspuns deja.

În ședințele publice ale delegațiunii ungare s'a desbătut în 2 a c. raportul pentru afacerile externe, în 3 raportul despre marină și finanțe, în 4 a c. raportul ministeriului de război și alu comisiunii de patru.

În ședința din 3 a c. a casei de sus s'a început desbaterea generală

De închiare voi să-ți scriu ore ce despre aceea, cum ai să te porți față cu domni.

Nu e adevărat, că reserva cuviincioasă a unei fete față cu ei constă în un fel de respingere superbă, cu care le place unor dame a strîmbe din nas asupra domnilor tineri și a povesti cu prietenele totu felul despre ei pentru a arăta, că ei le sunt indiferenți, dar a se simți nespuse de vătămăte, îndată ce domni aceștia cu tôte acestea nu se topesc formalu în atențiune nesfârșite și în probe umilite de răbdare.

Tôte acestea vedesc lipsă de tact și nu servesc spre a te face plăcută și stimată. Bărbații serioși și nobili se întorc dela o astfel de damicelă și-i aplică pedepsa cea mai simțită pentru vanitatea ei, adecă o trecu cu vederea. Poți să fi amabilă, fără ca să-ți uși de loc de demnitatea ta. Purtarea să-ți fie nesilită și firăscă, dar impunătoare de respect. Înse stimă și respect câștigă numai un om cu caracteru vrednic; virtute și curățenie sunt lezătura, de care se frâng valurile patimilor, și preste cari nici talazurile cele mai mari și mai selbatice ale perversității nu potu să trecă.

Te salut gata spre ori și ce servitii prietinesc a ta

Anuță.

despre liberul exercitiu alu religiei. Primul orator a fost episcopul latin de Oradea mare, cardinalul Schlauch. Elu în o cuvîntare elocuentă combate falsul liberalism, care a provocat nemulțămiri și a răsturnat ordulu social în statele europene. Reformele guvernului și în special liberul exercitiu alu religiei, duce la nereligiozitate și la ateism, cel mai mari inimi ai statului. Legi, cari nu se unesc cu datinele poporului, cu modul lui de cugetare, cu postulatele sale morale, cum sunt cele prezentate de guvern, legi, cari nu răsăr — așa dîcându — din o lipsă simțită, sau nu suplinesc un defect în adevăr esistenț, atari legi sau rămân neeficaci sau devin chiar periculoase, căci au natură de a provoca. Legile acestea s'gudue temelile de 800 de ani, pe cari se basază organismul religios, moral și politic alu Ungariei. Întrebați poporul, care își iubesce patria și tradițiunile, dacă voesc elu reformele religioase, și veți afla, că elu nu le voesc. Oratorul nu primesc proiectul.

Fostul ministru Csáky Albin, părintele nefericitoru reforme bisericesc, le află acestea de necesare și le recomandă spre primire.

Patriarchul sésbecu G. Brancovici dîce, că proiectul din cestiune devenind lege produce numai confuziuni, fără a aduce cuiva vre un folos, pentru aceea nu-lu primesc nici în generalu.

Superintendentele Szász Károly dîce, că în generalu primesc proiectul, servind elu spre întărirea unității naționale. Nu pôte primi înse secțiunea a 3-a a proiectului, care face posibilă neconfesionalitatea, care este una cu irreligiozitatea.

Episcopul gr. or. român I. Mețianu dîce, că proiectul din cestiune promovă irreligiozitatea, va demoraliza societatea, și nu lutelege, pentru ce să se promoveze acesta și prin lege. Respinge proiectul. Episcopul dela Caransebeș N. Popoa spune guvernului, că poporul nu vre să scie de legea, care tînde a sancționa nereligiozitatea și neconfesionalitatea.

Ministrul Eötvös Loránd apără proiectul, care țintesc a face posibilu, ca fiecare cetățen să urmeze religiea, care-i place.

În contra proiectului au mai vorbit conții Szápáry István și Széchenyi Imre, érá pentru elu contele Keglevich István, care avertiscă episcopatul, să nu se pună în calea progresului.

Desbaterile s'au amănatu pe Vineri în 5 l. c.

Italia.

Poporul italianu, despoiatu de averea sa prin sistemul de guvernare numitu liberalu, în multe ținuturi a ajunsu la desperare și scăparea și-o caută în anarchism și revoluțiune formală. În Sicilia mișcările revoluționare s'au început din nou prin furturi, răpiri, aprinderi și ciocniri sângerose cu organele sigurității publice. Între popor se împartu mii de foi volante, în cari se provocă la incendieri. Mai nu trece zi, în care să nu fie prefăcute în cenușe superedificatele și pădurile marilor proprietari, și tăciunarii sunt țeran lipsiți, cari pe cale

acesta voesc a-și răsbuna asupra celor, despre cari cred, că fi despoe.

În orașele siciliene poliția a confiscat mai multe bombe și a datu de urmele unei conspirațiuni, care se dirige din Roma. Acesta este așa dară rezultatul stărilor excepționale. Întorcerea la biserică ar puté salva statul italianu din miseria actuală, dară de acesta nu voru să scie liberalii îngrășați prin exploatarea neumană a poporului.

Corea.

Scirile cele mai noue spun, că armata chineză s'ar fi retrasu din Corea, și astfel câmpul de bătăe s'a strămutat în China. Cassa armatei și vistieria statului se asigură, că ar fi eshauriate. Nemulțămirea între Chinesii este mare, și o revoluțiune nu este imposibilă. Lu „New-York Herald“ i-se telegrafică din Shanghai, că armata chineză concentrată în apropierea rîului Yalu s'ar fi revoltat. Soldații au frântu armele și au desertat.

Iaponia a chemat sub arme și reserva gardei imperiale. Armata iaponească a trecut din Corea în China și înaintează spre Peking.

Correspondențe.

Țara Hațegului, la finea lui Sept. n. 1894.

Onorată Redacțiune!

În zilele acestea s'a dus în deplinire în ținutul nostru un act, care a imprimat în inimile credincioșilor nostri o mare bucurie, ce va rămân pururea în inimile acestora. Acest act a fost sfințirea bisericei din Cărnesci.

Cu ocaziunea acesta am avut fericirea de a saluta în mijlocul nostru pe preaubitul nostru Episcopu Il. Sa Victor Mihályi.

În puține cuvinte voi spune ceva despre biserică din Cărnesci. Acesta e cea mai frumoasă biserică din totu ținutul. Zeloșii credincioși sub conducerea bravului preot Romul Bărbescu, deși săraci, totuși au ridicat lui Dumnezeu o casă vrednică de nemărginita lui maiestate. De 22 ani adunând cruceri lângă cruceri în fine au dus în deplinire aceea, ce ei atăta au dorit. În anii ultimi lângă turnul principal au ridicat încă două turnurele, cari atătu de frumos împodobesc această sfință locuință. Merită tōtă lauda preotul Bărbescu, care cu dreptu cuvintu pôte dîce: „Ritva casei tale m'a mâncat.“ Unu ajutoriu neobositu a avut pe primariul Moise Hică, pe curatorul Ianus Hică, pe Ianus Frențescu și în fine totu poporul.

La rugarea vrednicului popor Ilustritatea Sa a binevoit a veni spre a o consacra. Consacrarea s'a dus în deplinire Duminecă în 23 Septembrie. Ilustritatea Sa a venit cu trăsura preste Caransebeș, trecendu preste muntele Marmor. Tōtă calea încependu dela Băuțare până la Cărnesci se pôte cu dreptu cuvintu numi o cale triumfală. Cu atăta bucurie a întimpinat poporul pe iubitul său părinte, câtu revederea și iubirea Archiepiscopului și a turmei scotea lacrimi din ochi.

La Băuțariul inferioru a fost întimpinat de o mulțime de popor în frunte cu preoții lor, unde O. D. Romul Raca l'a salutat cu o cuvîntare plină de iubire. De

acolo l'au însoțit călăreți până la Marmor. În Marmor l'au întimpinat călăreți din Zeleani cari l'au însoțit până la Grădișce, odinioară Ulpia Traiană. Acolo l'au întimpinat poporul aceluia district în frunte cu M. O. D. Avelu Popu Bociatu protopopul aceluia district, care prin o frumoasă cuvintare și-a exprimat bucuria de a pute vedea pe preafubitul Arhipăstoriu. De acolo l'au însoțit pe Ilustritatea Sa o ceta de preste 40 de călăreți, înaintea cărora mergea primarul Cărnescilor cu un stindard albastru.

La Cărnesci s'a ridicat o portă triumfală, pe care era scris: *Bine e cuvintată, cel ce vine întru numele Domnului.* Er de-asupra atirna stindarde în colorile papale alb-albastru. Aci l'au întimpinat totu clerulu din districtulu vicarialu în frunte cu Reverendissimulu dnu Vicariu alu Hațegulu Ioan Ianza, toți în ornate bisericesci. La bineventarea domnului Vicariu Ilustritatea Sa arăspunsu în termeni plini de iubire exprimându-și bucuria pentru dragostea și alipirea, ce clerulu și poporul li arată.

De aci Episcopulu îmbrăcatu în paliu, cu mitra pe cap și cu bățul pastoralu în mână a înaintat până la biserică, unde l'a așteptat vredniculu preot Bărbescu în ornate cu crucea în mână. Într'o cuvintare plină de dragoste și bucurie preotulu a mulțamit Episcopulu pentru bunătatea arătată în totdeauna și pentru bunăvoința de a osteni până la aceta comună depărtată de scaunulu episcopesc.

Aci apoi întrându în biserică s'a ținut inseratul și mănecatul, și totodată s'au făcut acțiunile pregătitoare la consacrare. Eră Duminecă a celebrat Ilustritatea Sa sfinta liturgie, sub care s'a îndeplinit consacrarea, eră în cava din mijloc s'au aședat moște de ale sfinților martiri Valentiu, Victorianu și Vitale. Eră după Evangelie Ilustritatea Sa a ținut o prea frumoasă predică.

În totu decursulu rvișului și alu festivității, pe cum și la primire s'au datu mai multe salve. După aceea a fost prânzu comunu în școlă.

La înălțarea festivităților a contribuit multu M. O. D. Aron Papiu profesor de cantu din Blașu, care prin melodiōsa-i voce a ridicat multu piul simțemntu alu poporulu.

De asemenea o mare bucurie a făcutu poporulu nestorulu diecesei nostre, Ilustrissimulu dnu Ștefanu Moldovanu prepositulu Capitulu de Lugoșu. Elu încă înainte de asta cu 35 ani a fost vicariu alu districtulu Hațegulu, și acum a însoțit pe Episcopulu la consacrarea acestei biserici.

Eră Spectatei dne fițe a dlui prepositu, Adolfină, pe aceta cale i-se aduce mulțamit pentru frumosulu mēsariu, ce l'a pregătitu cu mâna proprie pentru altariulu din Cărnesci.

Preoții districtuali toți au fost de față la aceta sfinta acțiune.

Poporul a fost într'unu modu deosebitu bine reprezentat. Aprupe tôte satele din juru erau de față.

Din partea politică a fost de față Spect. dnu Iuliu Tornya pretorulu cercualu.

După ameli Ilustritatea Sa a plecatu spre Lunca Cernei, de unde a începutu visitațiunile canonice.

În totu decursulu călătoriei a fost însoțit de M. O. Nicola Nestor secretariu, de Il. dnu Ștefanu Moldovanu prepositu și de cantorulu catedralei Vas. Jivanca.

Cu totă stima **Afu.**

Colecta pentru gimnasiulu din Blașu.

Suma din nrul 41.	fl. 19542.52
Ioan Moldovan protopopulu	
Medieșulu a colectat:	
1. Din <i>Medieș</i> dela:	
Ioan Moldovan prot.	fl. 5.—
Dr. Ioan Ivan adv.	1.—
Victor Muntean	1.—
Ioan Verdeș	1.—
Ioan Șerban	1.—
Ioan Mateiu Popa	2.—
Vasiliu Traian	1.—
Maria Moldovan B.	1.—
Toder Moldovan	1.—
Pavel Luca	1.—
Gligor Popovicu	—50
Nicol. Blășan	—50
Maș mulți	—50
Ales. Suci doc.	2.—
George Fodor	1.— fl. 19.50
2. Din <i>Blășel</i> dela:	
Iosif Barb preot	10.—
Zachei I. Sasu	1.—
Ioan Popa	—10
George Vasiliu curator	—10
Ana Bogățan	1.—
Ioan Hațegan	—20
George Istrat Grofa	—10
Ioan Andraș	—10
Teod. Șerășan	—15
Poporul în naturale	2.40
Ioan Pop Bordean	—10
Dumitru Drăgiciu	—30 fl. 15.55
3. Din <i>Velș</i> dela:	
Dionisiu Boeriu paroch	1.—
Ioan Muntean cooper.	1.—
N. N.	1.—
George Nișu doc.	1.—
Maș mulți credincioși	2.36 fl. 6.36
4. Din <i>Ibișdorfulu săsescu</i> dela:	
Ales. Valerian preot def.	2.—
Ioan Doctor preot	1.—
Lucretia Doctoru	1.—
Nicol. Vlad doc.	—50
Ioan Dorea preot gr. or.	—20
Mircea Ieronim not.	—50
Ioan Luca fost doc.	—50
Val. Doctor cl. III norm.	—20
Virg. Doctor cl. II norm.	—20
Veturia Doctor	—10
Valeria Doctor	—10
Ales. Coriolan Doctor	—10
Din buc. dela maș mulți	1.50 fl. 7.90
5. Din <i>Frău</i> dela:	
Dumitru Acsente	—20
George Spătariu	—20
Ioan Lascu	—10
Vasilie Poppa	—10
Vasilie Acsente	—10
Ioan Acsente	—05
Damian Tufa	—10
Ariton Lengea	—05
Ioan Timariu	—05
Simion Radu	—10
Vas. Tufa	—20
Saveta Tufa	—10
Ioftin Tufescu	—10
Nicolae Coman	—05
Nicolae Timariu	—10
Ioan Mărginean	—10
Ambrosie Lascu	—05 fl. 1.75
6. Din <i>Petișdorfulu</i> dela:	
Poporul întreg	1.— fl. 1.—
Suma fl. 19594.58	

Nr. 36—1894.

Înștiințare.

La „Asilulu de copii gr. cat. români din Blașu” cursulu de 6 săptămâni prescris prin lege pentru acelea candidate, ce dorescu, să fie cualificate de îngrijitoare (doice, bone) pentru asilele de vară române, se va începe cu seria a doua în 15 Octobru a. c. st. n.

Insinuarea în scris ori verbalu este de a se face până în 14 Octobru a. c.

Er condițiunile de primire sunt:

1. Etatea de 18—40 ani, ceea ce este de a se dovedi cu *estrasulu de botez*.

2. *Atestatu scolasticu* dela vre o școlă

poporală, din care să se vadă, că scie baremi ceta și scie.

3. *Atestatu de moralitate* dela primarie subscrisu și de preotulu localu.

4. Să vorbescă și limba maghiară.

Văduvele și fițele de învățatori voru fi preferite.

Blașu în 4 Octobru 1894.

Ioan F. Negrutu
președintele senatulu.

Noutăți.

În seminarulu teologicu din Blașu, după invocarea solemnă a Spiritulu Sfințu, s'au început prelegerile în 3 l. c. La cursurile teologice sunt 52 ascultatori ordinari și anume 50 interniști și 2 externiști. Dintre interniștii seminariali 43 sunt din archidieceșă, eră 7 din diecesa Lugoșulu. De câțiva ani se trimit ea în seminarulu archidieceșanu din Blașu și câte 2—3 alumni dela Oradea mare, dară în anul acesta până acum nu s'a trimis încă nici unulu.

Alu XX-lea procesu de presă alu „Tribunei” s'a pertractat în 2 a c. înainte curții cu jurați din Clușu. Articulu incriminat a fost o adresă de aderență către condamnatu în procesulu „Repliei”. După ce autorii aderenței au declarat în decursulu investigațiunii, că dnușii au trimis aderența la persoana condamnatulu fără a reflecta la publicarea ei, procurorulu își susține acusa numai față de dnușii Balteșu, redactorulu, și Popa Necșă, editorulu „Tribunei”, cari au și fostu condamnați, celu dintăiu la 3 luni, eră alu doilea la 2 luni închisore ordinară. Din cauziunea „Tribunei” s'au confiscat 500 fl.

Concertulu dlui Traianu Murășlanu din 3 a c. se pôte dice, că a succedut. Angustimea spațulu nu ne lertă, să scriem mai pe larg despre el. Pe scurtă notăm următoarele: Vocea dlui Traianu Murășlanu s'a părut a fi cam indispusă. Cu tôte acestea toți numeri dlui au îndestulit publiculu, er mai pe susu de tôte numărulu finalu, cavatina din bărbierulu de Sevilla. Dșora Melania Brândușianu s'a întrecut pe sine însăși. Pagubă, că nu află prileju de a-și cultiva rarulu talentu la ore care conservatoriulu de frunte. Amu fi siguri, că nu și-ar perde acolo înzădaru timpul și ostenela. Dna Cornelia Deacu a desfătat ca totdeauna publiculu cu sopranulu său puternicu. Efectu deosebitu a produsu cântarea bihorenă, cu carea a înlocuit cântarea „M'ai iubit” de Decker din programă. — Dșora Elena Sântionu cu declamarea sa n'a îndestulit ca de alte ori publiculu. Poesia socialistă *Not vremă pămintu* n'a fostu potrivită nici declamantei nici publiculu nostru. Dlă Prodanu s'a dovedit a fi și în materiile umoristice unu declamatoru bun. *Nu-lu ucide-și de Speranță* i-a succedut bine, mai alesu în monologurile țiganulu. — Concertulu a fost cercetat destulu de slabu.

Studentii universitari din Iași au trimis în 2 a c. din o întrunire unu apelu studenților din Bucuresci. Ei își exprimă părerea de rău asupra demonstrațiunilor inscenate de o parte a studenților Bucuresceni. Le atragă atențiunea, că cauza națională numai atunci se va pute impune tuturor omenilor de inimă, cându ea va apăre ca adevărată cauză a poporulu românescu întregu. Din momentulu, cându ea va deveni unu mijlocu de agitație în mânilor unor politiciani fără scrupulu, din acelu momentu ea va fi perdută. Ei dicu, că ceea ce e rău și nedreptu în Turda și Clușu, e rău și nedreptu și în Bucuresci.

Alegere de pretor. Adunarea de tōmnă a comitatulu Sibiu ținută în 1 a c. a alesu de pretore în *Sebeșulu săsescu* pe dlă Ioan Henteșu fostu adiunctu la notariatul publicu reg. din Sibiu.

Țarul Buslei se află greu morbosu. Morbulu nu e cunoscutu deplinu, dară se susține, că ar fi nefritis.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélú.

A.

Săborul mare.

(Continuare)

Mărturisirile principilor calvini despre originea săborului mare. Pre lângă autorul Zaconicului mai avem o mărturisire destul de chiară și dela însuși principii calvinesci, că săborul mare este o instituțiune introdusă de ei în biserica din Ardélú.

Cele 19 condițiuni puse de principele Georgiu Rákotzi mitropolitului Simeon Ștefanu, de principele Mihailu Apafi I mitropolitului Iosifú Budai, și de guvernatoriul Bánfy de Losoncz mitropolitului Teofilu, încâtă nu se referescă la cultivarea clerului și a poporului său nu au caracteru politicu, tindu într'acolo, ca să vîrască în biserica noastră calvinismul. Condițiunea a 9-a impune mitropolitului românescă ținerea regulată a săborului mare în fiecare anu, o impune însă dóră, pentru că săborul mare este o instituțiune de a bisericei resăritului? Nicl pe departe! Căci toate condițiunile ținescă nu într'acolo, ca să țină în biserica românească instituțiunile orientali, ci chiară dimpotrivă, ca din biserica românească să ștergă totu ce e orientalu și nu se uniea cu credința și instituțiunile calvine. Ci impune ținerea săborului mare, pentru că este o instituțiune calvină, așa câtă chiară impunerea ținerii lui este o mărturisire destulă de chiară chiară dela însuși principii calvinesci, că săborul mare e o instituțiune calvină introdusă de ei în biserica românească. Dacă săborul mare ar fi fostu o instituțiune resăritenă, mitropoliții românesci l'ar fi ținutu și fără porunca principilor și de porunca loră n'ar fi fostu nicl o lipsa.

IV.

Săborul mare din punctu de vedere canonicu.

Correctura istorică a săborului mare. Ca cestiune de momentu în tratatul ce ne ocupă, rămâne întrebarea, că ore din punctul de vedere alu sfintei noastre biserice este săborul mare absolute de condamnatu sub ori ce formă s'ar ivi elu?

La întrebarea acésta răspundem că nu, de-orece biserica catolică nu numai că nu a condamnatu și nu condamnă sinódele, ci putem dice, că mai multe sinóde fură ținute în biserica catolică, decâtă în biserica desbinată a resăritului.

Acésta a fostu cauza, de și după s. unire săborul mare a esistat în biserica noastră și mai departe, până ce schimbându-se împrejurările, lipsa lui nu mai era așa întetitoare. Și din partea autorității celei mai înalte a bisericei catolice nu s'a pusă nicl o pedecă ținerii săborului mare. Éra în canónele săborului mare dela 1700, în cari se vede deja influința apusană catolică, chiară în canonul întăiu săborul mare este primitu ca unu ce canonicu în organismul bisericei. Și însuși teologul jesuitu a ținutu la 1728 săboru mare cu clerul românú.

Săborul mare însă are lipsă de două correcturi, una istorică și alta juridică.

Ce atinge pe cea istorică, întăiu și mai întăiu trebuie să abdicem odată pentru totdeauna de idea cu totul greșită, că săborul mare alu bisericei românesci din Ardélú este o instituțiune a bisericei resăritului, după ce pe cum am vădutu, dreptul bisericei resăritului absolutu nu cunoște o tare instituțiune.

Ba vorbindu adevărul curat, săborul mare alu bisericei românesci din Ardélú nu numai că fu introdus sub presiunea calvină, ci și calvinii însiși idea lui o au luat din biserica apusului. Synodus generalis alu calvinilor introdusă sub forma de săborul mare în biserica românească din Ardélú nu este altceva decâtă synodus dioecesana din biserica apusului, necunoscutu în legislațiunea bisericei resăritului din Pravilă nicl după nume, și schimbatu în multe privințe după principiile calvinesci. Pre cum în synodus dioecesana din biserica apusului se aduna episcopul cu clerul diecesei sale spre a se consfătui cu privire la lucrurile bisericesci, așa în synodus generalis din biserica calvină din Ardélú se aduna superintendentele cu preoțimea sa spre a delibera cu privire la lucruri de ale bisericei.

Nu este altcum de locu de miratú, că calvinii, cari așa de tare au urtu biserica catolică, au primitu totuși instituțiunea acésta catolică a sinodului diecesanu în organismul bisericei lorú. Căci calvinii la începutu nu se puteau orienta de locu în cestiunea or-

ganisării bisericesci în conformitate și armonie cu principiile lorú de credință, și așa au fostu forțați de împrejurări să păstreze mai multe instituțiuni catolice, și între acelea și *sinodul diecesanu* sub forma de *synodus generalis*: Analogu au purcesu calvinii și prin alte țeri, analogu au purcesu și Sași luterani din Ardélú, analogu protestanții de pretotindenea, ¹⁾ și mai multu ca toți Anglicanii. ²⁾ La organizațiunea de astăzi din Ardélú au ajunsu calvinii numai în seculul nostru, și încă chiară și astăzi după ce au scuturat de pre ei atâtea instituțiuni catolice, totuși le-au mai rămasu încă destule.

* * *

Correctura juridică a săborului mare. A doua correctură, căreia trebuie să se supusă săborul mare, este din punctu de vedere juridicu.

Correctura acésta s'a începutu deja îndată după s. unire. Și correctura are să se întimple prin acomodarea săborului mare la principiile de regim bisericescu cuprinse în Pravilă.

În privința acésta întăiu și mai întăiu nu se pôte suferi atribuițiunea aceea a săborului mare dinainte de s. unire, după care elu figurază în diecesă ca forul, ce are în sine întregă jurisdicțiunea bisericescă preste întregu clerul, neluându-se afară nicl episcopul, și preste întregu poporul.

Calvinii sunt consecuenți, cându sinodul generalu din biserica lorú n'ascriu o atare atribuițiune. Căci după credința lorú în biserica nu este deosebire între cler și popor. La ei fiecare creștinu botezatú este totodată și preot. Va să dică la ei este egalitate deplină între toți membrii bisericei. ³⁾ Puterea bisericescă este în mâna tuturor, căci toți sunt preoți. ⁴⁾ La ei nimeni nu capetă putere bisericescă mai multă prin vre unu sacramentú ore care.

Este lucru firescu, că la calvinii fiindu puterea bisericescă în mâna tuturor, aceea nu se pôte deprinde decâtă prin adunarea tuturor, fie că vinu toți în persoană la adunare, fie că se reprezintă prin alți. Cându dară calvinii întregă puterea bisericescă au pus-o în mâna sinodului generalu, atunci au fostu consecuenți, numai nu deplinu. Nu deplinu, pentru că dacă prin botez în biserica toți devin preoți, atunci toți au dreptu în sinodu, căți sunt botezați și se țin de biserica lorú, și nu numai predicatorii, cum era în seculul alu 16 și 17-lea. Mai târziu s'a convinsu și ei despre acésta, și astăzi dela sinóde nu sunt eschiși nicl laici lorú, căci după principiile lorú și aceia sunt preoți, ca și ceilalți. ⁵⁾ Le-au trebuit însă mai bine de 300 de ani până au trasu consecința logică din principiul lorú despre preoția universală.

Ore aceste principii le profesază și Pravila? Dacă aceste le-ar profesa, atunci ar puté-o folosi și calvinii fără locu de scrupul. Ca cerul de pământu inse atâtă sunt de departe principiile Pravilei de principiile calvinilor.

Pravila deosebesce sacramentul botezului de sacramentul hirotoniei. Prin botez se face omul membru alu bisericei, nu câștigă însă în genere vorbindu nicl o putere publică în biserica. Acésta se câștigă prin taia hirotoniei. De unde potestatea publică bisericescă după Pravilă nu este în mâinile totalității credincioșilor, ci în mâinile aceloră, cari capabilitatea de a o deprinde au primit-o dela Dumnezeu prin canalul sfintu alu sacramentului hirotoniei.

În sacramentul hirotoniei inse nu se dă putere egală la toți cei ce-l primescu, éra deplină putere se dă numai celor ce primescu ordul sacru alu episcopatului.

Sunt forte multe canónele din Pravilă și din alți codici ai bisericei resăritului, cari edicu chiară și la înțelesu, că deplină capabilitate de a deprinde potestate bisericescă au în biserica numai episcopii. ⁶⁾ De unde ar fi o resturnare a tuturor principilor din Pravilă, dacă plenitudinea potestății bisericesci s'ar pune în

¹⁾ Cf. Kerkápolyi Károly »Protestáns egyház-alkotmány tekintettel történeti fejlődésére. Pápa 1860 pag. 96.

²⁾ Weingarten »Die Revolutionskirche Englands« Leipzig 1868.

³⁾ Veđi catechismul calvinescu impus clerului și poporului românesc din Ardélú de Principele Georgiu Rákotzy, edatú de G. Bariță Sibiu 1879 în tratatul despre sacramele pag. 41, care nu scie nimic de sacramentul hirotoniei.

⁴⁾ Dosa Elek »Az erdélyhoni evangélico-reformátusok egykazi jógтана« Pest 1863 pag. 12 despre potestate bisericescă.

⁵⁾ Dr. Kolozsvári Sándor »Ar erdélyi ev. ref. egyházkerület egyház-joga« Clușă 1877 pag. 167. uu.

⁶⁾ Amintim numai ca mai classice din Pravilă Can. 39 și 40 alu Apostolilor. În originalu laolaltă cu interpretările lui Zonara, Balsamon și Ari-

măna unui sinodul alcătuit după norma săborului mare din biserica românească din Ardeal. Asta ar însemna o calvinire deplină a bisericii noastre.

Când însă Pravila stătoresce principiul suprem de regim bisericesc, că în episcopatul este plenitudinea potestății bisericesci, atunci nu edice totodată și aceea, că episcopul să gverneze biserica sa în mod absolutistic fără de concursul clerului și al poporului. Însă și Pravila de pildă dispune, ca episcopul să nu administreze justiția bisericească singuru, ci cu concursul clerului. ¹⁾

Cu toate aceste înse dreptul bisericesc din Pravila nu s'a putut desvolta până la gradul acela, cât să determine și precizeze prin legi esprese modul concursului clerului și al poporului la regimul bisericesc al episcopului. Pravila nu a dus o nici barēm până acolo, cât să demāde și reguleze ținerea sinodelor diecesane preoțesci sau „micste“. De aci vine, de Pravila și dreptul orientāl nu cunoscū de loc sinodele diecesane.

Alcum s'a desvoltat lucrurile în apus. Dreptul apusanu nu s'a mulțamitū numai și cu statorirea principiului, că episcopul să-gverneze biserica sa cu concursul clerului și al poporului. Ci dreptul apusanu a determinat și modul, cum are să se întmple concursul acesta, adecă între altele și prin sinodele diecesane preoțesci și „micste“. Era în decursul timpului sinodele aceste diecesane le-a regulat prin o legislațiune bisericească, ce a îmbrățșatū întregă fința lorū. ²⁾

Ce avem dară noi de făcut?

În forma, în care a esistat săborul mare în biserica noastră înainte de sfinta unire, nu-lū mai putem, nu ne este iertatū a-lū reactiva, căci forma aceea nu numai că e calvină și isvoritā din principiile calvine, ci este diametralū opusā principiilor Pravilei. Una din două. Sau îlū reactivāmū în forma aceea, și atunci Pravila o putem lăpēda, și trebuie să o lăpēdāmū din viața noastră bisericească. Sau ținemū Pravila, și atunci săborulū mare trebuie să-i dāmū forma în consonanță cu principiile ei.

Pravila înse nu prescrie nici o formă pentru sinodele diecesane, că ea nici nu le cunōce.

steau, veđi: Beveregiu în »Synodicon sive Pandectae Canonum ab Ecclesia graeca receptorum« Oxon 1672 pag. 26 și 27.

Apoi Constituțiunile Apostolilor Cartea a II-a c. 26 în originalū la Card. Pitra op. cit. tom. I pag. 172 și Cartea a II-a c. 30 originalū la Pitra op. cit. tom. I. pag. 176.

¹⁾ Pravila la capetulū părții întâie enumērā oficiali mai înalți al guvernului episcopesc și despre cel 6 de întâiu dīce: »aceștia ședū la sfinta judecată cu archiereulū.«

²⁾ Veđi Philips »Die Dioezesan Synode« ed. II Freiburg 1849 și Benedictū XIV »De synodo dioecesana«. Mainz 1842 și Fezler »Ueber Provincial concilien und Dioezesane synoden« Innsbruck 1849.

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

Elū porni la unū pāmīntū cu cucuruzū, care era la țermulū micului riu, ce șerpuesce prin mijloculū satului, și aici începu a lucra cu sirguintā pentru a-și alunga gândurile, cari în contra voii sale i-le sfirni vorbirea domnului pārinte.

Aprōpe de pāmīntulū de cucuruzū se înălțā cele două arcuituri ale unui podū de pētrā vechiū, dar bine păstratū. Sub acesta pe timpulū verii era apa așa de mică, de fără de primejdie puteai să stai până la glesne într'insa. Asta era pe placulū femeilor din satū, căci își puteai spāla rufele sub podū.

Și în ziua aceea încă pleoscāniaū în apă o cētā de fete, toate cunoscute de ale lui Pedro. Elū înse influințatū de cuvintele preotului numai pe una o luā în ochi. Era o figurā de o naturā delicatā, înse bine desvoltatā, ale cărei picioruțe în apă se pāreai a fi de colōre albā-trandafirie.

Cândū fetele-și gātārā rufele, Pedro încă era gata cu tăiatulū cucuruzului, și în clipa, în care domnișōra cea pentru elū așa de interesantā se cuprindea cu aședarea în

rōbā a coșercii sale încārcate, se repeđi întrū ajutoriulū ei ficiorulū celū mai bētrānū alū lui Iosé das Dornas.

„Permite-mi, mă rogū,“ dīse elū complasantū, și aședā coșarca la loculū ei așa de ușorū, ca și cum ar fi fostū încārcatā numai cu scame.

Și dacā elū a contatū la dulci cuvinte de mulțamitā ori la unū zimbetū, atunci s'a înșelatū. Copila dīse numai: „Mulțamescū, senhor Pedro,“ își aședā pālēria cea latā de paie de-asupra frumōselorū sale plete, și netedīndu-și cu blāndēțā caltrulū îlū înduplecā, să punā în mișcare rōba încārcatā cu rufe.

Pedro privia în urma fetei. Elū nu auđia șoptiturile rēutāciōse ale prietinelorū Clarei, ori dacā le și auđia, ele erau pentru elū indiferente. Elū își aduse aminte de vorbele pārintelui Pereira și-și pleca capulū dāndu-i dreptate.

„În adevērū pārintele are dreptate! Unū tinerū de cinste trebuie să se cāsătorēscā,“ dīse elū întrū sine din inimā și cu convingere, și din acēstā clipā elū a fostū de totū altulū.

VII.

Er Clara era nāscutā din a două cā-

Ce ne rămāne dară?

Nimicū alta decātū, că în ținerea sinodelorū diecesane să ne acomodāmū după dreptulū apusanū emanatū totū din acele-și principii, cari le profesēzā și Pravila, căci în privința principiilor fundamentali de dreptū bisericescū nu este nici o deosebire între Pravila noastră și între Corpus juris canonici din biserica apusului.

Pre calea acēsta aū mersū deja pārintii nostri dela s. unire încōce. Sāborulū mare s'a ținutū și după s. unire ca și înainte de ea. Și teologulū Iesuitū de lângā episcopulū nostru nici cândū nu s'a scandalisatū în ținerea săborului mare. Și pentru ce? Pentru că teologii iesuiți erau adevērați teologi cunoscōtori și de canōnele bisericei rēsāritului și de ale apusului. Și ei bine scieai, că sinodele diecesane suntū o instituțiune a bisericei catolice din apusū adoptatā și alteratā de calvini și apoi totū de calvini în forma ei bastardā calvinā introdusā în biserica românească din Ardealū. Ei scieai bine, că sinodele diecesane nu suntū o instituțiune de a bisericei rēsāritului, cum cu destulā naivitate credeai și credū și astūđi încă pōte unii „reformatori“ de al bisericei noastre atātū de încredūți, câtū orbiți de încrederea acēsta nu și-au luatū, și nu-și leai ostenēla a studia mai întâiu cestiunea și numai după aceea a se apuca de „reformarea“ bisericei.

Sciindu-le aceste și teologii iesuiți și episcopii nostri aū conservatū și mai departe în biserica noastră instituțiunea săborului mare, și s'aū nevoitū a curăți de pre elū numai atribuțiunile calvine. Se pōte vedē acēsta asemēnāndū săborulū mare de după s. unire cu legislațiunea bisericei apusane despre sinodele diecesane.

Celū dintāiu săborū mare de după s. unire, care a căđutū ērāși în forma calvinā, a fostū sinodulū electoralū dela 1868. Acēstū sinodū în partea, care nu se ține de candidarea simplā a celor trei persōne pentru scaunulū mitropolitanū vacantū, a fostū unū sinodū curatū calvinescū, cu audausulū, că a arētatū și o necunoscīnță genantā și crassā atātū de dreptulū bisericescū orientālū, câtū și de celū apusanū și de celū calvinū, și pe lângā aceea și forțe puținā cunoscīnță și interesū față cu lipsele adevērate ale bisericei.

Acomodarea acēsta a săborului mare după legislațiunea apusanā nu pōte fi de locū consideratā de o māmūtare sau latinomanie. Căci abstragēndū dela altele, după ce însu-și săborulū mare din biserica noastră este o instituțiune apusanā, ce a intratū la noi prin mijlocirea calvinilorū, e lucrulū celū mai firescū, ca în ținerea lui să ne acomodāmū după legislațiunea apusanā, după ce Pravila este cu totulū lipsitā de o atare legislațiune.

(Va urmā.)

* * *

sătorie a tatālū acelei Margaride, carea fuse odatā cauza unei supērări așa de mari a pārochului.

Întāia orā tatālū lorū se cāsătorise cu o verișōrā a sa, carea nu-i aduse altā zestre afarā de o inimā plină de iubire și o minte umilitā și evlaviōsā. Atunci elū deprindea teslāria și nu era în stare, să pōrte pe Guida, singura copilā a lorū, la școlā: abia putu Guida să umble, și deja avea să ūea asupra-și o parte din lucrurile casei.

Sermana ei mamā muri, cândū Guida abia era de șese ani, și tatālū ei îi dādu îndatā o mamā māsțerā în persōna unei țerance cu stare. Elū se lāsā de māsțeria sa, ocupāndu-se mai bucurosū cu lucrarea moșiei soției sale.

Māsțera curēndū îi nāscu altā copilā. Ea tracta forțe rēu cu Margarida, fără ca tatālū ei, celū ce era de totū sub pāpuculū femeii sale certārețe, să-i fi vrutū ori să-i fi pututū ține parte. Mōrtea lui, ce urmā după cāțiva ani, înāspri în mare mēsūrā sōrtea bieteii orfane. Mamā-sa māsțerā în nemārginita sa urā merse acum așa de departe, câtū într'o ți îi aruncā Margaridei în față, că fiecare bucăturā, ce o māmāncā, este unū furtū în paguba Clarei.

Orfana suferia în tăcere și nu se plângea. Caracterul ei cel de la fire blând și modest prin tractarea aceluia neomenescă se lămuria totuși mai tare. Ea în încrederea sa nevinovată se dedica cu totul lui Dumnezeu și sfințelului Lui Maice, și mijlocirii ei îi ascria, că Daniilul o dăruie cu simpatia sa. Raportul dintre cele două surori firește că în atare împrejurări trebui să se încorde totuși mai tare, deși Clara nu moștenise de la mamă-sa nici inima cea nemilosă nici sumeția, dimpotrivă era o băoță nobilă și cu aplicări simpatice. Ea adese ori se revolta întru sine din cauza nedreptăților, ce le suferia soră-sa, se întrepunea după puțină vreme ori pentru dînsa și într'ascunsă doria, să se apropie de Margarida, pe care tare o prețuia pentru răbdarea și sirguinta ei. Asprimea mamei sale față cu Guida îi făcea Clarei o amărăciune cu atât mai tare, cu cât vedea mai mult, că ea fără de vina sa era cauza maltratării surorii sale.

Nici Margarida nu se purta cu antipatie față de soră-sa. Și ea bucuros ar fi comunicat cu dînsa cu iubire, dacă asprimea mamei maștere nu i-s'ar fi împotrivit.

În sfârșit a alesuși prevedința nicide mic și neînsemnate întâmplări, cari făcure, ca surorile să se apropie mai tare una de alta. Se desvoltă acum o relațiune intimă și plină de binecuvîntare între dînselle. Într'o sară de pildă țerana se retrase cu Clara pe la nouă ore și dîse cătră Margarida în tonul acela respingător și batjocuritor, ce mai totdeauna și-lu lua față de sermana copilă:

„Cine vre să mănânce, trebuie să și lucre, — tu vei ave bunătatea, iubita mea, să gați încă ați acestu tortu.“

Cu acestea dădu orfanei ună mărișoră cuantă de torsă și se duse la culcare. Era iernă și foarte frig. Restul cel mic al focului se stinse curîndu, și gerul cuprinse neconturbat trupul Margaridei, carea-și

începu lucrul la zarea cea slabă a unei lumini de se.

O, cât de străină se păru culina cea mare și mai de totuși întunecată sufletului ei celui agitat prin liniștea nopții. Puterea superstițiunii sătenesci îi cuprinse inima făcîndu-o să credă, că vede pe pereții afumați mișcările înșiorătoare ale unor strigoi.

Lacrimi ferbinți curgeau preste fața ei, lacrimi de frică și de dor după mamă-sa cea murtă, după Daniilul, care a adus viața sale misere zorile cele dintăiu de bucurie. Obosită de frig și de plînsu orfana nu-și mai putu continua lucrul. Ea privia desperată la fuiorul de ină, care se părea, că nu a scăduț de loc.

„Cine-mi va ajuta,“ dîcea întru sine. Înse în același momentu dispăru din inima ei frica cea superstițioasă și desperarea, mîinile i-se înleștară spre rugăciune, și cu încredere fișcă și nemărginită se rugă la dulcea Feciōră după ajutoriu.

Clara într'aceea zaceă cu ochii deschiși lângă mamă-sa, care horcăia adîncită în somn gre. Până la lacrimi compătimia fetița pe soră-sa cea maltrată. Asculta supărată la sîrănitura rōtei dela furcă și-și bătea capul, să găsească un mijloc, prin care i-ar pute sări într'ajutoriu. Cândă furca se opri, buna copilă nu se mai putu răbda în pat; încet se furișă din culcuș, își luă vesmintele pe sine și plecă în bucătărie, unde adă pe Margarida adîncită într'un somn gre, ținîndă rosariul între degetele înțepenite. Cu băgare de samă întinse Clara ună acoperemintă preste orfana Margaridă și apoi continuă ea lucrul acesteia. Diminătă la două ore ilu și termină.

Trezită din somn și privind la lucrul terminat Margarida credu, că totul e o minune a Preacuratei Feciōre. Mișcată de o sfințită spaimă cădu în genunchi. Atunci privirea i-se opri asupra unei năfrămîi perdue

a Clarei, și îndată înțelese, ce ângeru i-a trimis ceriul într'ajutoriu. Prin o îmbrățișare lungă și călduroasă multămi ea soră sale pentru iubirea dovedită față de dînsa. De aci înainte cele două biete trăiau într'o strînsă legătură, carea prin întervenirea morții țerancei cu câțiva ani mai tîrziu se întări și mai puternic.

Margarida ajută din inimă soră sale, la îngrijirea morboșei ei mame. Prin nici un cuvînt, prin nici un gest nu și-a răsunat asupra moribunde pentru nedreptatea suferită. Acastă maritimie a orfanei, sprijinită de cuvintele părintelui Pereira, mișcă inima împetrită a mamei vitrege: cu câteva ore înainte de mōrtea sa ceru iertare dela Margarida și-și închise ochii împăcată cu fiica bărbatului se, pe carea atata timp o maltratase.

Mōrtea mamei vitrege a produsu în Margarida o schimbare radicală. Clara se silia în totu chipul a se îngriji de binele ei. Ba la începutu mergea prea departe, câtu voia să oprască dela ori ce lucru pe soră-sa cea sirguincioasă și dedată cu lucrul.

(Va urma.)

Bibliografie.

Au apărut din „Biblioteca Unirii“

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericei românești unite, studiul apologetic din incidentul invective-lor „Gazetei Transilvaniei“ și a diu Nicolau Densușană asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețulu 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețulu 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Cu deosebită stimă cutez a încunoscintă pre
Veneratul Cleru greco-catolicu,
că precum și până acum iașu asupra-mi gătirea de
iconostase, amvōne, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce priveste lucrul de măsuru și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tōte mă îndreptățesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși ocașional-minte de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele celu bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărîndu departările, prin acastă capacitatea de concurență mi-sa măritu.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritoru și fabric. de recai. biserice.

(6) 34—52

Turnatoria de clopote și de metale a lui **ANTONIU NOVOTNY**

(2) 19—26

în
Timișoara-Fabrioă

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la preturarea clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopotiri întregi armonioșe, pe lângă garanță pe mai multă ani, în fiesce care mărime provēdute cu adjustări de feru bătutu construite spre a întorcel clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce sunt bătute de o lature, prin ceea ce sunt mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandă de elu inventatele și de mai multe ori premiatele

Clopote patentate găurite,

cari au unu tonu mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, **cātu unu clopotu patentatu de 300 kg. este egal în tonu cu unu de 400 kg.** turnat după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea de scaune de fieru bătutu de sine stătătoare, spre preadjustarea clopotelor bețrâne cu corōne de feru bătutu ca și spre turnare de clopote pentru orolōge și de tōce din metalu. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna în magazin.

Prețurile ilustrate se trimitt gratis și franco.

